

YOSH OILALARDA OILAVIY NIZOLAR VA ULARNING PSIXOLOGIK TA'SIRI

Kimyo International University in Tashkent Magistrant

Yusupaliyeva Dilnavoz

Ilmiy rahbar:

Turayeva Dilafruz Rustamboyevna**Annotatsiya**

Mazkur tezisda yosh oilalarda uchraydigan oilaviy nizolarning kelib chiqish sabablari, ularning er-xotin munosabatlariga hamda shaxs psixologiyasiga ko'rsatadigan ta'siri tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: yosh oila, oilaviy nizo, psixologik ta'sir, oilaviy munosabatlar, stress, moslashuv, emotsional barqarorlik.

Abstract

This thesis analyzes the causes of family conflicts in young families, their impact on marital relations and individual psychology.

Keywords: young family, family conflict, psychological impact, family relations, stress, adaptation, emotional stability

Аннотация

В данной диссертации анализируются причины семейных конфликтов в молодых семьях, их влияние на супружеские отношения и индивидуальную психологию.

Ключевые слова: молодая семья, семейный конфликт, психологическое воздействие, семейные отношения, стресс, адаптация, эмоциональная стабильность

Kirish

Oila jamiyatning eng muhim ijtimoiy institutlaridan biri bo'lib, uning mustahkamligi jamiyat barqarorligining asosiy omillaridan hisoblanadi. Ayniqsa, yosh oilalar jamiyatda alohida e'tibor talab etadigan qatlam bo'lib, ular hayotning yangi bosqichiga moslashish jarayonida turli qiyinchilik va ziddiyatlarga duch keladilar. Statistik va psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, oilaviy ajralishlarning aksariyati aynan nikohning dastlabki yillariga to'g'ri keladi. Bu esa yosh oilalarda nizolar masalasini chuqur o'rganish zaruratini yuzaga keltiradi. Yosh oilalarda yuzaga keladigan nizolar nafaqat er-xotin o'rtasidagi munosabatlarga, balki ularning psixologik holati, ijtimoiy moslashuvi va kelajakdagi oilaviy hayotiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu bois mazkur maqolada yosh oilalardagi nizolarning mohiyati va ularning psixologik oqibatlarini ilmiy jihatdan tahlil qilinadi.

Psixologlar oiladagi nizolarni normal holat deb hisoblashadi. Mojarolar natijasida er-xotinlar bir-birlaridan nafratlana boshlaydilar va ularning ajralishlari yanada keng tarqalgan. Shu sababli, oilada doimo yuzaga keladigan nizolarni qanday hal qilish masalasi juda muhim

bo'lib qolmoqda. Oilaviy nizolar turmush o'rtoqlar va hatto bolalar o'rtasidagi munosabatlarning bir usuli hisoblanadi. Jarayon bor va ijobiy tomoni bor: ziddiyat munosabatlarni rivojlantirishga, o'zgarishga, har qanday yo'nalishga borishga undaydi. Ba'zida odamlar janjallashishadi, chunki bu ularni birlashtirishning yagona yo'li. Bu borada har bir oilaning o'ziga xos xususiyatlari bor.

Yosh oilalarda oilaviy nizolarning kelib chiqish sabablari ko'p qirrali bo'lib, ular iqtisodiy, ijtimoiy, psixologik va madaniy omillar bilan chambarchas bog'liqdir. Nikohning dastlabki yillarida er-xotin bir-birining xarakteri, qadriyatlari, hayotiy qarashlari va oilaviy rollariga moslashishga harakat qiladi. Aynan shu moslashuv jarayonining murakkabligi ko'pincha kelishmovchiliklarga sabab bo'ladi. Iqtisodiy qiyinchiliklar yosh oilalarda eng ko'p uchraydigan nizolar manbalaridan biridir. Moliyaviy barqarorlikning yetishmasligi, uy-joy muammolari, ish bilan bog'liq stresslar er-xotin o'rtasida asabiylik va norozilikni kuchaytiradi. Bu holat o'z navbatida psixologik zo'riqish, xavotir va tushkunlikka olib keladi. Psixologik nuqtayi nazardan qaralganda, yosh oilalarda nizolar shaxsning emotsional holatiga kuchli ta'sir ko'rsatadi. Doimiy kelishmovchiliklar stress darajasini oshiradi, o'ziga bo'lgan ishonchni pasaytiradi va emotsional beqarorlikni yuzaga keltiradi. Ayniqsa, muloqot madaniyatining yetishmasligi, muammolarni ochiq muhokama qila olmaslik nizolarning chuqurlashishiga sabab bo'ladi.

Shuningdek, yosh oilalarda qarindoshlar aralashuvi ham nizolarning kuchayishiga olib keluvchi omillardan biri hisoblanadi. Ota-onalar yoki yaqin qarindoshlarning haddan tashqari aralashuvi er-xotin o'rtasidagi mustaqil qaror qabul qilish jarayonini cheklab, psixologik bosimni kuchaytiradi. Bu esa oilada ichki ziddiyatlarning paydo bo'lishiga zamin yaratadi. Oilaviy nizolarning uzoq davom etishi psixologik jihatdan salbiy oqibatlarga olib keladi. Jumladan, surunkali stress, depressiv holatlar, agressiv xulq-atvor va psixosomatik kasalliklar yuzaga kelishi mumkin. Bundan tashqari, agar oilada farzandlar mavjud bo'lsa, nizoli muhit ularning ruhiy rivojlanishiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Shu bilan birga, nizolarni to'g'ri boshqarish va konstruktiv yo'l bilan hal etish oilaviy munosabatlarni mustahkamlashi ham mumkin. Psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, muammolarni ochiq muloqot, o'zaro hurmat va empatiya asosida hal etish er-xotin o'rtasidagi ishonchni kuchaytiradi va oilaviy barqarorlikni ta'minlaydi.

Odatda, ota-ona o'rtasidagi janjallar faqat kattalarning shaxsiy masalasi deb qaraladi. Ammo aslida ularning har bir keskin so'zi, o'zaro hurmatsiz muomala yoki baland ovozda tortishuvi bolalar ongida chuqur iz qoldiradi. Bola kattalardek muammolarni tushunmasa-da, uy ichidagi taranglikni sezadi va o'zicha shu holatni izohlashga harakat qiladi. Bu jarayonda u noto'g'ri xulosalarga kelishi, o'zini aybdor his qilishi yoki qo'rquv bilan yashashi mumkin.

Xulosa

Oiladagi nizolar natijasida bola kattalar muomalasini kuzatgan holda, tajovuzkorlikni odatiy vaziyat deb qabul qilishi mumkin. Yoki aksincha, juda yopiq, tortinchoq, jur'atsiz

bo‘lib qolishi ehtimoli bor. Ota-onalar o‘zaro o‘xshash bo‘lmagan qarashlarni ko‘rsatganda, bola qaysi yo‘l to‘g‘ri ekanini aniqlay olmay, ikki o‘t orasida qoladi. Natijada, bola kelajakda oilaviy hayot qurayotganda ham shunday ziddiyatli muhitni takrorlab qo‘yishi mumkin — chunki u bolalikda ko‘rganlarini “norma” deb hisoblaydi. Mehr-muhabbat o‘rnini hech narsa bosa olmaydi

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Karimova V. Oila psixologiyasi. –Toshkent: O‘zbekiston davlat nashriyoti, 2012
2. G‘oziev E.G‘. Umumiy psixologiya. –Toshkent: Fan va texnologiya, 2010.
3. Erkaboyeva N. Oilaviy munosabatlar psixologiyasi. –Toshkent, 2016.
4. Zokirova R. Bolalar psixologiyasi. –Toshkent: Fan, 2014.
5. Muhammadjonova D. Oila va tarbiya asoslari. –Toshkent, 2018.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Yoshlarni qo‘llab-quvvatlash va oila institutini mustahkamlash to‘g‘risida” qarorlari va normativ hujjatlar.